

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Vseučiliško vprašanje.

Vsled krvavega spopada med nemškimi in italijanskimi visokošolci je prišlo zopet vseučiliško vprašanje z vehementno silo na dan in tako zopet prišlo v prvi vrsti v upoštevanje naslovensko vseučilišče!

Slovenski akademiki se povsod zatirajo; v Gradcu na primer so jim odpovedali društvene prostore. — Na Dunaju so zaprli »mensa academica«, kjer so dobivali hrano za primerno nizko ceno.

Ne bode odveč, če naše občine zopet nastopijo s peticijami, v katerih zahtevajo, da se ustanovi v Ljubljani slovenska univerza.

To pa že vsled tega, ker je minist. predsednik Bienert v javni seji državnega zbora obljubil Italijanom, da še v tem zasedanju predloži zakonski načrt glede ustanovitve italijanske univerze. — Torej na noge, slovenske občine!

Pa še nekaj glede visokošolcev. Kakor smo omenili, morajo stradati, ker se jim je zaprla »mensa academica« (dijaška miza).

Naj bi se spomnile tudi naše občine stradajočih sinov svojega naroda in jim po možnosti z denarnimi prispevki olajšali bedni položaj.

„Narodna zveza“ je izvolila poseben odbor, ki bo skrbel za pomožno akcijo, v katerem so poslanci: Ivanišević, Korošec, Ploj in Žitnik. — Darove sprejema odborov blagajnik: dr. Ignacij Žitnik, Dunaj, parlament.

Dotični oklic za prispevanje darov sta podpisala oba načelnika „Narodne zveze“.

Obenem pa izdaja odbor podpornega društva za slov. visokošolce oklic s prošnjo za prispevke. Darovi se pošiljajo lahko tudi na naslov: Ivan

Luzar, višji revident južne železnice v pokoju, Dunaj, III. okraj, Reisnerstasse Nr. 27.

Upamo, da naša županstva ne bodo prezrla naše želje, kakor tudi ne posamezni člani občinskih odborov, ter s kakim prispevkom omogočili študije tolikemu številu lastnih sinov.

Ljudsko zavarovanje. (Dalje).

Ne glede na to bi bilo pri gospodarsko samostojnih osebah tehniško jedva mogoče dognati onemoglost. Varna poizvedba, kdaj je obrtni ali kmetijski podjetnik vsled popuščanja svoje fizične delavne moči v nevarnosti glede svojega obstanka, bi ne bila izvršljiva. Zaradi tega je pri samostojnih osebah polagati glavno važnost na starostno zavarovanje.

Še druga okolnost govori tudi zoper zavarovanje samostojnih oseb za onemoglost. Statistična preiskava sestavka po starosti kaže, da je pri samostojnih osebah zavarovalnotehniško znatno neugodnejši, nego pri delavcih. Mlajši starostni razredi so namreč pri samostojnih osebah zasedeni mnogo slabše, višji pa mnogo močnejše. Zavarovanje samostojnih oseb za onemoglost bi torej povzročilo preveliko zvišanje stroškov.

Na drugi strani se je na ta moment, na prehod nesamostojnih k samostojnim poklicem, ob uredbi zavarovanja ozirati v veliki meri. Zakaj ta prehod, to prestopanje od nesamostojnosti k samostojnosti naj se ne otežuje, temveč nasprotno pospešuje. Iz tega se podaja potreba združiti samostojne osebe in delavce v enotni zvezi in v enem krogu rizikov tako, da delavec ob prehodu k samostojnosti enostavno nadaljuje zavarovalno razmerje. On izgubi sicer pričakovane rente za onemoglost in ostane omejen na starostno rento. Časi

prispevanja, ki jih je prebil kot nesamostojna oseba, pa se mu vračunijo v polni meri.

Starostno zavarovanje in zavarovanje za onemoglost zagotavlja naslednje

rente in dajatve:

Delavec dobi z dovršenim 65. letom starosti starostno rento. Ako onemore pred tem časom, dobi rento za onemogle. Samostojna oseba dobi v enaki starosti (65) starostno rento.

Višina rente za onemoglega ali starostne rente je odvisna od dobe in višine vplačevanja. Zaostanim se dovoli enkratna glavnična odpravnina. Nadalje bodi pripomnjeno, da se ženskimi zavarovancem, ako se poročé, vrne polovica za nje plačanih prispevkov.

O višini

vplačil

daje pojasnilo naslednja tabela. Pri tem je pripomniti, da je državni prispevek 90 K k vsaki renti že vračunjen. Pri delaveih, se zaradi enostavnosti smatra, da ostanejo vso prispevno dobo v istem mezdnem razredu. Ako prestopijo iz nižjega mezdne razreda v višji razred, bi raslo tudi pričakovanje in ž njim renta.

Krog zavarovancev.

1. Nesamostojni. Zavarovanju so zavezani: industrijski, obrtni in kmetijski delavci, dninarji, posli, pomagajoči rodbinski udje, vajenci, delavci na domu, domači učitelji, domače šivilje, domače perice, postrežnice itd. (okroglo 6 milijonov duš). Zavarovalna dolžnost se prične s 16. letom starosti; izvzete od nje so že onemogle in več nego šestdesetletne osebe. Prav tako niso zavarovane osebe, ki imajo mesečno ali letno plačo in kojih prejemki presegajo mesečno 200 K ali na leto 2400 K.

2. Izmed samostojnih so zavarovanju zavezani vsi imetniki kakega obrtnega ali drugačnega pridobitnega podjetja ali kmetijskega in gozdarskega obrata. Izvzeti pa so tisti, kojih letni dohodek presega 2400 K ali, ki redno nimajo v delu več nego dva mezdna delavca, ki ne spadata k rodbini.

Prispevki

se preračunijo pri delaveih po mezdni razredih. Polovico prispevkov mora plačevati delavec, polovico pa službodajnik. O višini rent daje tabela na str. 172. natančnejše pojasnilo.

Pri samostojnih

so razmere bistveno drugačne. Niti kmetovalec, niti obrtnik in kupčevalec na drobno ne more, kakor delavec, računati na vedno enake in stalne dohodke. Obvezani najmanjši prispevek se je mo-

ral torej določiti tem previdnejše, ker so vrhu tega gospodarske razmere v posameznih delih države izredno različne. Temu primerno določa predloga, da znašaj mesečni prispevek pri dohodku do 480 K na leto 50 h, in pri dohodku med 480 K in 2400 K najmanj mesečno 1 K. Nadalje pa določa načrt, da bodi pridržano deželnemu zakonodajstvu ta obvezni minimum zvišati za celo ali delovito področje kronovine.

Čeravno se more torej samostojnim osebam naložiti dolžnost le za majhne tekoče dajatve, je vendar na drugi strani mogoče, da plačajo o priliki večjih dohodkov znatnejše enkratne prispevke. Na primer: kmetovalec lahko vplača znatnejšo vsoto, ko je spravil letino. Slične so razmere pri mnogih sezonskih obrtih. Oziraje se na te okolnosti, omenja zakon

prostovoljne večje dajatve,

ki niso omenjene niti v roku vplačila, niti v višini (le navzgor s 100 K v letu). Na Belgijskem opazovane izkušnje pa kažejo, da je potrebno, da se k tem prostovoljnimi večjim dajatvam posebno vzpodbuja. To bi se moglo izvoliti tako, da se iz javnih novcev ob vsakem vplačilu odstoten prispevek zapiše v prid. Ob veliki raznovrstnosti razmer v posameznih delih države pa bo moglo vplivanje v tem zmislu le tedaj postati uspešno, če deluje po možnosti individualizujoče. Da se razvije tako delovanje, so torej posebno poklicana deželna zakonodajstva. Po predlogi jim je prepuščeno za pospeševanje prostovoljnega zavarovanja pripraviti pripomočke in o njih porabi izdati natančnejša določila. S tem se odkazuje avtonomnim deželnim upravam pomembna socialno-politična naloga.

Z vsako prostovoljno večjo dajatvo se ravna kakor z enkratno vlogo, s katero se pridobi pričakovanje, ki se preračuni zavarovalnotehniško. Skupna pravica se sestavi potem iz vsote delnih pričakovanj. Starostna renta, ki se pokaže iz teh prostovoljnih večjih dajatev, se lahko nastopi pred 65. letom, in sicer že po 55. letu starosti. S tem je za samostojne preskrbljeno delovito nadomestilo rente za onemogle. Povdariti je treba, da je to zavarovanje s prostovoljnimi večjimi dajatvami dano na voljo vsem starostnim zavarovancem, torej tudi delavcem.

Čas čakanja.

Preden se doseže pravica do rente, je prebiti čas čakanja. Ta čas znaša:

Pri delaveih za dosego rente za onemogle 200 prispevnih tednov (pri 50 letnih prispevnih tednih 4 leta, pri 40 prispevnih tednih 5 let. Za čas prispevanja velja pri tem tudi brez dejanskega dajanja tisti čas, v katerem opravlja zavarovane

aktivno vojaško službovanje ali v katerem ima bolezen, ki je združena z nesposobnostjo za delo, ali končno v katerem oddaja nanj pripadajoči delež zavarovalnega prispevka službodajniku. Pri starostni renti znaša čas čakanja 30 let, in sicer računaje od začetka zavarovanja, brez ozira na eventualno prenehanje prispevanja. Prehodno določilo krajša ta čas čakanja za tiste, ki postanejo zavarovanju zavezani, ko dobi zakon moč, ali v teku naslednjega leta. Za nje znaša čas čakanja za starostno rento le 200 prispevnih tednov.

Pri samostojnih znaša čas čakanja za starostno rento 200 prispevnih tednov. S tem razmeroma kratkim časom čakanja se omogoči dosega starostne rente tudi osebam, ki postanejo še-le v višji starosti zavezane zavarovanju. V tem tiči nekaka izravnava za to, ker se samostojnim ne daje renta za onemogle.

Prestanek pričakovanja.

Za delavca pomenja brezdelnost izločitev iz zavarovalne dolžnosti. Zakon omogoča, da se v tem primeru ohranjajo v moči pridobljene pravice z majhnimi prispevki. Isto velja za samostojno osebo, ki izstopi začasno iz zavarovanja.

Ako samostojna oseba ne more plačevati polnih prispevkov za svoje zavarovanje, lahko prav tako s povsem majhnimi dajatvami svoje pričakovanje vzdržuje v moči. Na ta način skuša načrt uravnati to za prakso tako važno vprašanje, ozi-
raje se na finančne zahteve.

Delavca skuša predloga varovati za primere, da bi službodajnik ne mogel plačevati, s tem, da ostane njegovo pričakovanje v moči kljub temu, da se ne plačujejo prispevki.

Glavnične odpravnine za zaostale.

Ako umre zavarovanec, se dovolijo zaostalim glavnične odpravnine. Do njih imajo pravico vdove ter zakonski in pozakonjeni otroci pod 16 leti. Nezakonski otroci imajo pravico po materini smrti, pa tudi po očetovi smrti, in sicer tedaj, če je bilo njegovo očetovstvo sodno dognano in pripoznano. Tudi roditeljem umrlega, ki jih je on vzdrževal, potem njegovim vnukom ter bratom in sestram pod 16 leti, ki so od njega dobivali svoj živež, se prizna odpravnina. Pogoji za podelitev glavnične odpravnine je, da je prebil čas čakanja 40 prispevnih tednov.

Višina glavničnih odpravnin, ki jih je dovoliti zaostalim, naj se povzame iz naslednjih primerov. (Pogoj 50 prispevnih tednov v letu):

Za nesamo- stojno pridobivajoče	vdova brez otrok	Ako je ostala vdova z enim otrokom	z dvema otrokoma
Mezdni razred	K	K	K
I.	120	180	240
II.	150	225	300

III.	180	270	360
IV.	210	315	420
V.	240	360	480
VI.	270	405	540

Za samostojno
pridobivajoče
(pogoj 12 me-
sečnih prispev-
kov po 1 K)

150	225	300
-----	-----	-----

Povračilo prispevkov ob ženitvah.

Ženski zavarovanci, ki sklenejo zakon, imajo pravico, da se jim povrne polovica zanje plačanih prispevkov, ako so prebili čas čakanja 200 prispevnih tednov.

Uredba organizacije.

Organizacija se deli v spodnjo stopnjo (krajevni urad), srednjo stopnjo (deželni urad) in gornjo stopnjo (državni urad).

Spodnja stopnja, krajevni urad, za vse tri stroke zavarovanja je

Okrajni urad za socialno zavarovanje.

Njegova naloga je vse občevanje s službodajniki in zavarovanci, priglaševanje in odglaševanje, inkaso prispevkov, razvidnost pričakovanj in pripravljanje odločb rentne komisije.

Združitev krajevne uprave teh treh strok socialnega zavarovanja v enotno krajevno službo zagotavlja dalekosežno uprostitev in ž njo znatno zmanjšanje upravnih stroškov.

V načelstvu okrajnega urada, ki oskrbuje krajevno službo za vse zavarovance in vse zavarovalne stroke, so zastopane tri skupine interesentov, delavci, podjetniki in samostojne osebe, vsak z eno tretjino. Delavci in podjetniki se volijo iz načelstev bolniških blagajnic. Zastopniki samostojnih oseb se imenujejo dotlej, da se določi volivni postopek.

Za osrednjo stopnjo, deželni urad, poslujejo trije organi. Rentna komisija zavarovanja za onemoglost in starost, voljena po kurijah in načelstev okrajnih uradov, določa o pravicah do rent. Nadalje obstoja „deželni urad“, prav tako avtonomen upravni zbor, kateremu je zlasti naloženo vplivati na nalaganje glavnice. Tretji organ je teritorialna zavarovalnica proti nezgodam, koje načelstvo je sestavljeno dve tretjini iz podjetnikov in ena tretjina iz delavcev. Zavod bi moral oskrbovati tudi pisarniške posle za rentno komisijo in deželni urad.

Mezdni razred	Delovni zaslužek na teden	Tedenski prispevek (polovico plača delo- in službodajnik)	Pravica do rente (ako se plača 50 tedenskih prispevkov na leto) po		
			20	30	40
			letih		
K		h	K		
<i>a) Delavei.</i>					
I.	do 4:80	12	144	156	168
II. a)	nad 4:80 " 7:20	24	198	222	246
b)	" 7:20 " 9:60				
III. a)	" 9:60 " 12:00	36	252	288	324
b)	" 12:00 " 14:40				
IV. a)	" 14:40 " 19:20	48	306	354	402
b)	" 19:20 " 24:00				
V. a)	" 24:00 " 30:00	60	360	420	480
b)	" 30:00 " 36:00				
VI.	" 36:00	72	414	486	558
<i>b) Samostojni</i>					
Na leto 12 mesečnih prispevkov po 1 K)			198	222	246

(Konec prihodnjč).

Vprašanja in odgovori.

494. Županstvo L.

Vprašanje: Naš občan M. M. je čez trideset let oženjen kot posestnik v Brodu na Kupi (Hrvaško). Prosili smo, da ga občina Brod sprejme v svojo občinsko zavezo, a nam je prošnja zavrnila. Ali imamo kako sredstvo da prisilimo občino k sprejemu.

Odgovor:

Domovinski zakon iz l. 1896, ki govori o desetletnem priposestvanju domovinske pravice, je veljaven samo za dežele zastopane v Dunajskem državnem zboru. Izključene so torej Hrvaška in Ogerska. Ker tedaj navedeni zakon za Hrvaško ni veljaven, ne morete zahtevati, da bi občina Brod Vašega občana M. M. sprejela v občinsko zavezo.

495. Gospod K. T. v Št. J.

Vprašanje: Pri nas je vdovec, ki se hoče drugič poročiti. Pri prvi poroki je dobil od tukajšnjega županstva ženitovanjsko zglasnico in plačal zanjo pristojbino 10 K.

Dotični vdovec misli, da je prva ženitvanjska zglasnica veljavna tudi sedaj za drugo poroko, toda g. župnik pravi, da ga ne sme poročiti dokler ne prinese nove zglasnice. Če bi ga poročil župnik brez nove zglasnice, trdi, da bi bil kaznovan s kakimi 100 K. Ali je to nazarje g. župnika pravilno?

Odgovor:

Da! Vsaka ženitvanjska zglasnica je veljavna samo za tisto poroko ob kateri je izdana. Če je zglasnica pra-

vilno napravljena, mora biti na njej tudi ime neveste. Iz tega razvidite, — da je za vsako poroko treba nove zglasnice.

496. Županstvo S.

Vprašanje: Ali je res, da sme župnik župnijska poslopja, ki so podrejena nadarbini prenaprejeti brez komisionalnega ogleda in brez uradnega dovoljenja.

Odgovor:

Kakor prenaprejanja navadnih stavb, tako so tudi prenaprejanja župnijskih poslopij podvržena navedenemu stavbenemu redu. Za prenaprejanje župnišča je potemtakem potrebna ravno tako stavbena komisija, kakor za vsako drugo poslopje. Razlika je samo ta, da je za župnijsko poslopje redna stavbinska oblast c. kr. okr. glavarstvo in ne županstvo.

497. Županstvo H.

Vprašanje: Več tukajšnjih občanov, pa tudi podobčin ima svoje gozdne dele v sosednih davčnih občinah. Tam plačujejo tudi občinske doklade, ki pripadajo sosedni občini. Ali sme naše županstvo od dotičnih sosednih občin zahtevati povračilo občinskih doklad, ki jih plačujejo pri njih naši občani in naše podobčine.

Odgovor:

Vračila občinskih doklad ne morete tirjati od sosedne občine, kajti doklade od zemljiškega davka pripadejo oni občini, v katere okolišu ležijo zemljišča, od katerih se davki plačujejo. Pri tem se ne vpraša kje ima svoje bivališče davkoplačevalec oziroma kam je pristojen.

Če imajo tedaj Vaši občani zemljišča v sosednih občinah, pripadejo seveda sosednim občinam tudi doklade.

498. Gospod I. Ž. v P.

Vprašanje: Proti občinskim volitvam v naši občini smo se pritožili. Deželna vlada je pritožbo že rešila in poslala stvar okr. glavarstvu. Ker pa ne dobimo rešitve, prosimo navodila, kam naj se obrnemo, da bo prišla stvar v tek.

Odgovor:

Če mislite, da se stvar zadržuje pri okrajnem glavarstvu ali pri županstvu, napravite pritožbo naravnost na deželno vlado in povdarjajte, da želite, da se Vam rešitev takoj dostavi.

Ker nimate daleč do okrajnega glavarstva Vam svetujemo, da greste sami tjekaj in tam podrezate.

499. Gospod F. H. v K.

Vprašanje: Ali sme definitivni učitelj, ki še ni 24 let star, voliti pri občinskih volitvah, če ga polnoletnim spoznajo?

Odgovor:

Tak definitivni učitelj ima na Kranjskem volivno pravico v I. razredu. Če je tak definitivni učitelj še nedoleten, mora v smislu § 4. št. 1 obč. volilnega reda zanj voliti njegov postavni zastopnik.

V Vašem slučaju je pa učitelj samopraven, zato sme voliti sam osebno.

500. Gospod F. H. v K.

Vprašanje: Ali sme biti v občinski odbor voljen definitivni učitelj, ki še ni 24 let star, pa so ga polnoletnim spoznali?

Odgovor:

§ 9. kranjskega občinskega volilnega reda določa, da mora biti tak, ki se naj ga voli v občinski zastopvsaj 24 let star. Tukaj tedaj ne zadostuje, da je samo, praven, ampak mora biti tudi 24 let star. Potemtakem Vaš učitelj ne sme biti voljen.

501. Gospod I. E. v Ž.

Vprašanje: Pri nas imamo voliti župana in svetovalce. Najstarejši odbornik je posestnik A, še starejši kot ta odbornik je pa virilist B. Kdo ima sklicati dotično sejo in kdo voditi volitve, ali najstarejši odbornik ali virilist B.

Odgovor:

§ 34 kranjskega obč. volilnega reda pravi, da skliče volilno sejo najstarejši član novosestavljenega odbora.

Ker zakon ne govori o novoizvoljenem, ampak o novosestavljenem odboru, je gotovo, da pripade v Vašem slučaju sklicanje volilne seje in vodstvo volitvenega starešinstva virilistu B, kot najstarejšemu članu novosestavljenega odbora.

502. Županstvo L.

Vprašanje: V naši občini je bil občinski odbor izvoljen meseca februarja 1906. Vsled pritožbe zoper to volitev se je volilo občinsko starešinstvo še le meseca aprila. Nastane sedaj vprašanje, kedaj poteče poslovna doba sedanjega odbora, ali februarja ali aprila 1909.

Odgovor:

Iz § 21 občinskega reda ima vsakokratni odbor poslovati 3 leta. Iz besedila in smisla tega § je razvideti, da se ne gre zato, da se pri računanju 3letne dobe ne gre zato, kdaj je bil kdo izvoljen, ampak kedaj je začel poslovati.

Potemtakem poteče poslovna doba Vašega odbora šele meseca aprila 1909.

503. Gospod I. Ž. v P.

Vprašanje: Zoper naše občinske volitve smo se pritožili ter smo tožbo izročili okrajnemu glavarstvu, ker se na županstvo nismo zanesli. Sedaj smo pa dobili od deželne vlade naznanilo, da se naša pritožba zavrne, ker smo jo prepozno vložili. Prosim pojasnila, koliko časa se lahko vlagajo pritožbe.

Odgovor:

Postava pravi, da se morajo vložiti pritožbe zoper volitve tekom osmih dnij pri županstvu. Popolnoma napačno je tedaj, če ste pritožbo poslali na okrajno glavarstvo.

Okrajno glavarstvo je najbrže Vašo pritožbo poslalo na županstvo, a prišla je na županstvo prekasno, to je po preteku osmih dnij.

Iz tega se učite, da je treba pritožbe zoper občinske volitve vedno vlagati pri županstvu in nikdar pri kaki drugi oblasti. Če županu ne zaupate, tedaj zahtevajte, da Vam da potrdilo o vloženi pritožbi.

504. Županstvo B.

Vprašanje: Naša občina je lastnica tukajšnje cerkve in drugih cerkvenih poslopij. Ko je županstvo dalo razobesiti na zvoniku zastavo, je župnik proti temu ugovarjal, in je rekel, da bode drugič iskal pri oblastih pomoči. Ali bode s svojo zahtevo gospod župnik prodir?

Odgovor:

Vsakokratni župnik je uživalec cerkvenega in nadarbinskega premoženja, njemu prištopi izključno raba cerkvenih poslopij. Kakor je n. pr. najemnik upravičen lastnika hiše izključiti iz svojih prostorov, tako je župnik kot uživalec upravičen vsakega družega od uporabe izključiti.

505. Županstvo Š.

Vprašanje: Pri nas imamo cerkveni odbor, ki skrbi za cerkvene potrebščine. Ta odbor iztirjuje od udeležencev narasle stroške kratkim potom doma. Prosim pojasnila, če lahko zahtevamo, da c. kr. davčni urad to iztirjuje, ker nam je sedanji način izterjavanja zelo nadležen?

Odgovor:

Za take cerkveno-konkurenčne odbore, kakoršen je pri Vas, obstoje po raznih kronovinah posebni deželni zakoni in sicer je pri Vas to zakon od 18. oktobra 1868. št. 7 deželnega zakonika v zvezi z zakonom od 9. julija 1863 št. 12. dež. zak.

Vsi ti zakoni pa molčijo o tem, kako je dobivati stroške za cerkvene potrebščine od prizadetih občin ozir. občanov.

Upravno sodišče je že večkrat razsodilo, da se potrebščine, ki jih izkaže cerkveno-konkurenčni odbor, ne smejo staviti v občinski proračun. Prva taka sodba je od 24. oktobra 1879 št. 1519 — Budw. št. 597, zadnja ki nam je znana od 4. aprila 1891 št. 1243 — Budw. 5862. —

Po našem mnenju bi sicer pravilno napravljeni in od okrajnega glavarstva odobreni proračun cerkvenega konkurenčnega odbora moral tvoriti podlago za iztirjanje potrebnih doklad po davčnem uradu. Vendar so nam znani slučajji, ko so se davčni uradi in ob enem glavarstva protivila pobirati doklade v cerkveno-konkurenčne namene. Po našem prepričanju je to upiranje neopravičeno, in Vam zato svetujem, da napravite za cerkveno-konkurenčni odbor pravilni proračun, ki ga naj odobri županstvo in potem dopošlje okrajnemu glavarstvu v daljno odobrenje s prošnjo, da se pobira cerkveno-konkurenčne doklade pri davčnem uradu.

Ker so pa pri Vas, kolikor nam je znano, vsi občani rimsko-katoliške vere, Vam svetujem, da postavite cerkvene konkurenčne potrebščine v občinski proračun. Če se zoper proračun nihče ne bi pritožil, se bode potem denar za cerkvene potrebščine pobiral v obliki občinskih doklad in Vam bo potem občina ta zadnji znesek izročila. Če se zoper občinski proračun tekem postavne dobe nihče ne pritoži, je potem vsa stvar v redu in je kaka poznejša pritožba nedopustna. Tako je razsodilo upravno sodišče s sodbo od 30. novembra 1887 št. 2755 — Budw. 3790.

Upam, da se pri Vas zoper vstavljenje cerkveno-konkurenčnih potrebščin v občinski proračun ne bi nihče upiral, ker je itak vse eno, ali plača za cerkvene potrebščine posebej, ali pa skupaj z občinskimi dokladami.

Oproščenje davčne dolžnosti.

A.

Osebnoproščenje.

Sem pa ne spadajo samo fizične osebe kot take, ampak tudi juridične osebe, kakor razne korporacije, zavodi, naprave itd.

Noben državljan praviloma ni oproščen vseh davkov.

Pač pa imajo davčno prostost posamezni subjekti (osebe ali korporacije, naprave itd.) od posameznih ali pa tudi več vrst davkov z ozirom na njihov delokrog za vseobčno korist, z ozirom na potrebo pridobitve, ali pa ker so omejeni na takozvani eksistenčni minimum, — »neobhodno potrebo«, torej sploh nimajo možnosti plačevanja davkov.

Navadno je tako oproščenje pri direktnih davkih, pa tudi pri carinah, indirektnih davkih

ter pristojbinah. Z ozirom na veliko število takih oproščenj, ni mogoče navesti vsakega slučaja posebej. Zato navajamo v sledečem najvažnejše in take, ki utegnejo naše čitatelje najbolj zanimati.

Oproščeni so:

1. Cesar osebno dohodninskega davka; užitninskega davka, če se predmeti — namenjeni za uporabo na dvoru — dovažajo z dvornimi vozovi; od uvozne carine za one predmete, ki spadajo v neposredno uporabo; — pristojbin v pravnih zadevah itd. — pri vseh listinah in spisih, ki jih podpisuje cesar lastnoročno.

2. Člani vladarske rodbine: osebno-dohodninskega davka tičoč se apanaž; vseh pristojbin kot cesar, in pa davka na želez. vozne liste.

3. Najvišji rodbinski zaklad (fond), ki ga zastopa ravnateljstvo zaklada, vseh pristojbin, v kolikor se ne tičejo nepremičnin (posestev).

4. Vsina cesarskem dvoru akreditirani diplomatski zastopniki in konzuli zunanjih držav in velesil in pa vsi, pri teh v službi nahajajoči se uradniki in sluge; osebno-dohodninskega davka in vseh pristojbin, če se dotične listine ne nanašajo na nepremične predmete (posestva). — Diplomatski zastopniki oproščeni so vrh tega tudi uvozne carine. —

5. Država sama uživa davčno prostost od vseh v njeno last spadajočih deželno-knežjih stolic (rezidenc) (dekret dvorne pisarne z dne 26. maja 1820, št. 912); dalje od vseh državnih poslopij, ki se rabijo v kak državno-javni namen, zlasti tudi od vojašnic; — rentnega davka sploh; pridobninskega davka onih podjetij, ki jih vodi na podlagi državne višje pravice ali pa v svrhu javne uprave; — efektnege prometnega davka; — uvozne carine tičoč se vseh predmetov, ki spadajo v njen monopol; — vojaških potrebščin in predmetov za oboroževanje in opravo armade itd.

6. Od države subvencionirane naprave (zavodi) in fondi: rentnega davka.

7. Poštna hranilnica: pridobninskega in rentnega davka.

8. Dežele in občine so oproščene: davka od vseh deželnih in občinskih poslopij (magistratov), ki služijo v javne namene, — od muzejev in drugih javnih naprav (bolnišnic itd.), dalje pristojbin, tičočih se uprave v njihov delokrog spadajočih javnih zadev; — dežele so vrh tega oproščene tudi še rentnega davka.

9. Trgovske in obrtne zbornice, odvetniške zbornice, kmetijske družbe, znanstvena, humanitetna in sploh dobrodelna društva so

oproščena pristojbin, v kolikor se tičejo te korespondence z javnimi oblastmi izvzemši v sodnem postopanju.

10. Društva in zadruga, ki ne iščejo dobička, kakor tudi fondi, ustanovljeni po kaki javni korporaciji, ki imajo splošno koristne in dobrodelne namene, — oproščene pridobninskega in rentnega davka.

11. Pridobitne in gospodarske zadruga, ustanovljene po principu samopomoči, ki omejujejo svoj poslovni delokrog le na svoje lastne člane in med ktere spadajo tudi gotove razne posojilnice — so oproščene pridobninskega davka, toda le takrat, če ne presega njihov čisti dobiček svote 600 K.

12. Nektera druga društva in zadruga, ki so posebej omenjena v § 84, d) e) f), in 85 ter 125 o. davčnega zak., prosta so pridobninskega in rentnega davka.

13. Avstro-ogerska banka je oproščena na podlagi posebnega privilegija (§ 86) pridobninskega in efektnege prometnega davka.

15. Cerkevne oblasti: pristojbin v zadevah dušnega pastirstva, cerkvenega reda in cerkvenih stavb.

15. Škofje: davka od poslopij svojih stolic.

16. Osebe, ki imajo take rede in odlikovanja, ki so v zvezi s kakimi prejemki, to so: red Marije Terezije v zvezi s penzijo, dalje doklade za svetinje (odlikovanja) za hrabrost, doklade za ranjence, — oproščajo se osebno-dohodninskega davka z ozirom na te prejemke.

17. Vse osebe vojaškega stanu: osebno-dohodninskega davka in sicer častniki (v najširšem pomenu), voj. duhovniki in moštvo od vseh službenih (aktivitetnih) prejemkov in doklad, vse druge osebe civilnega stanu in pa oni, ki so pozvani v vojno službo vsled mobilizacije, glede vseh službenih dohodkov, ki jih prejemajo od vojnega erarja na račun vojaškega etata; — oproščene so dotične osebe tudi pristojbin v posebnih zadevah, davka na vozne liste pa one osebe, ki se vozijo na podlagi vojaškega tarifa.

18. Moštvo orožništva, finančne in varnostne straže (policije) je oproščeno pristojbin za določene listine, tičoč se njihovega službenega razmerja (zlasti potrdil, potbotnic itd.).

19. Zakupniki užitnine oproščeni so pristojbin, tičočih se pobiranja davka in tozadevnih vlog ter dopisov ravnotako, kot deželno-knežji in občinski uradi.

20. Osebe ubožnega stanu proste so pristojbin v sodnih zadevah, v kolikor se tičejo njih samih, enako tudi glede potrebnih dokazil,

po takozvanem »ubožnem pravu«; svoje uboštvo pa morajo dokazati z ubožtvenim spričevalom.

21. M a n j š i k m e t s k i p o s e s t n i k i (poljedelci) se oproščajo z ozirom na postranski zaslužek, dalje dijaki z ozirom na zasebni pouk, — pridobninskega davka.

22. D o m a č a o b r t, če se izvršuje brez tuje pomoči (najetih delavcev), oprošča se pridobninskega davka, ravnotako tudi osebe, ki so nesposobne izvrševati redno obrt.

23. O b r t n i k i, k t e r i s e n a h a j a j o v s l a b i h r a z m e r a h m o r e j o s e o p r o s t i t i p r i d o b n i n s k e g a d a v k a p o t o m d o t i č n i h o r g a n o v, če imajo k večjemu le enega pomočnika, — a za vsako davčno dobo zase.

24. V s e o s e b e, k t e r i h d o h o d k i n e p r e s e g a j o 1200 K n a l e t o, s o o p r o š č e n i o s e b n e d o h o d n i n e i n r e n t n e g a d a v k a.

25. I m e j i t e l j i d u h o v s k i h u s t a n o v (beneficij) oproščeni so pristojbinskega ekvivalenta, če njihovi tozadevni dohodki ne presegajo letnih 1000 K.

26. D e l a v c i i n o n i, k i i š č e j o d e l a, o p r o š č e n i s o d a v k a n a v o z n e l i s t k e p o d g o t o v i m i p o g o j i, v k o l i k o r s e j i m i z d a j a j o p o s e b n i v o z n i l i s t k i p o z n i ž a n i h c e n a h.

27. T u r š k i p o d a n i k i s o o p r o š č e n i p r i d o b n i n s k e g a d a v k a g l e d e n e k t e r i h t r g o v s k i h p o d j e t i j, k t e r e i z v r š u j e j o v A v s t r i j i (na podlagi mirovnih pogojev v Pasarovici).

28. K m e t s k i p o s e s t n i k i S p o d. i n G o r. A v s t r i j e, S o l n o g r a š k e, T i r o l s k e, P r e d a r e l s k e, K o r o š k e, K r a n j s k e, Š t a j e r s k e, P r i m o r s k e, D a l m a c i j e i n M o r a v s k e, o p r o š č e n i s o p r o d u k t i v n e g a d a v k a n a ž g a n j e, — če to žganje nima več kot 50% alkohola, in če je izdelujejo iz lastnih pridelkov ter v lastno porabo oziroma za porabo svojega osobja; — to oproščanje pa se dovoljuje le za izdelek do 56 litrov (staro vedro) na leto, — na Tirolskem, v Predarelu in Dalmaciji do 112 litrov — a pod pogojem, da dotičnik ne trguje s svojim pridelkom in sploh z žganimi tekočinami, da jih nima v zalogi ali jih toči, bodisi tudi na račun drugih, in pod nadaljnim pogojem, da vsako dobo, v kateri hoče kuhati žganje, posebej naznani.

V tem oziru je izšlo več naredb, ki jih pa tu posamič ne navajamo.

Tudi je še nekaj drugih osebnih oproščenj, namreč direktnih davkov in pristojbin, ki spadajo v finančni delokrog, ktere navajati pa bi bilo tudi preobširno.

F. K.

Razne vesti.

Iz državnega zbora. Na Dunaju sta se združila oba jugoslovanska kluba v eno parlamentarno celoto pod imenom »Narodna zveza«. Načelnika sta oba dosedanja načelnika in sicer dr.

Šusteršič »Slovenskega kluba« in dr. Ivčević »Savez južnih Slavena«. — Združeni klub ima sedaj 37 poslancev in je glede moči 6 skupina v državnem zboru.

Podpredsednikom drž. zbora je bil izvoljen med drugimi tudi naš slovenski poslanec Pogačnik. — Ministerski predsednik Bienert, ki je sledil odstopivšemu Becku, se trudi, da bi sestavil parlamentarno koalicijsko ministerstvo. Jugoslovane prezirajo, zato je šel združeni klub v opozicijo.

Novo sredstvo proti pijančevanju je iznašla ameriška policija. Policaji spravijo vsakega pijanca, ki ga dobe na ulicah, na policijski urad, kjer ga takoj fotografirajo, potem pa zapro. Zjutraj mu pa pokažejo sliko, da vidi, kakšen je bil, ko je bil pijan. Pravijo, da taka fotografija učinkuje zelo vpešno. V kolikor se da to izvesti, bi bilo tudi pri nas priporočila vredno.

Samoslovenski napisi — in sicer vsi — so v občini Zgornja Šiška. Popolnoma prav bi bilo, če bi jo posnemale vse naše slovenske občine ter pomagale izvojevati zajamčeno pravico slovenskemu jeziku.

Semnji v Horjulu. Deželna vlada za Kranjsko je dovolila z odlokom št. 19763 z dne 27. septem. 1908 tri živinske semnje in sicer: dne 26. marca, 12. julija in v torek po Rožnivenški nedelji vsakega leta. — S tem je ustrezno dolgotrajni želji Horjulčanov.

Čipkarska šola v Horjulu je jako dobro obiskana. Dokaz, da je bila tudi potrebna. — Tudi čipkarska šola v Cerknem je zagotovljena. Prijavilo se je nad 500 čipkaric. — Kjer so dani predpogoji, naj bi občine take šole kolikor mogoče razširjevale in podpirale.

Za vinogradnike. Deželni odbor je sklenil prirediti enketo vinogradnikov, ki se bo bavila z vprašanjem, kako pomagati našim domačim vinogradnikom, da prodajo svoj letošnji obilni pridelok, ki trpi vsled pomanjkanja kupcev in nizkih cen. Namen enquete bo zlasti, dobiti pota, kako pospešiti izvoz domačih pridelkov in jim pridobiti trg v deželah, kjer ne pridelujejo vina. — Deželni odbor kranjski se je obrnil na nekatere druge deželne odbore, da se pri nakupu vina za svoje deželne zavode ozirajo na kranjski pridelok.

Z ozirom na naglo širjenje škrlatice po naših pokrajinah v zadnjem času se opozarja občinstvo, da po svoji moči pomaga pristojnim oblastem omejiti to nevarno kugo, ki tirja toliko žrtev. Sledeči opis naj omogoči spoznati bolezen brž v začetku in takoj poklicati zdravnika. Kajti le tako dobi bolnik potrebno primerno postrežbo in pristojna oblast možnost, vse potrebno ukreniti, da se bolezen kolikor mogoče omeji. Škrlatica napade najraje otroke in le bolj po redko odrasle. Začne se navadno z mrzlico, kateri sledi huda vročina. Bolnik toži, da ga boli glava, težko požira. Ponoči je nemiren, blodi. Dan pozneje se pokažejo, navadno najprej na gorenjem delu prs in na vratu, majhne rdeče lise, ki se kmalu razširijo po celem životu in zlijejo v splošno škrlatno rdečico, po kateri je dobila bolezen ime. V tem težkem stanju se nahaja bolnik par dni. Potem začne rdeči izpah polagoma bledeti, vročina se začne nižati in kakih osem dni po začetku bolezni se jame po celem telesu luščiti koža. To je splošen opis bolezni, ki se pa ne pojavi vedno z

vsemi omenjenimi znaki, ki je včasih lažja, včasih težja. Najbolj značilna je ona splošna rdečica, visoka vročina, zatekle žleze na vratu in grlu (težko požiranje) in luščenje kože. Bolezen je zelo nalezljiva, zlasti za otroke. Včasih zadostuje samo kratko bivanje v sobi, kjer leži bolnik, da se jo naleze. Tudi vse osebe in sploh vsi predmeti, ki so prišli v dotiko z bolnikom, so nevarni da prenesejo bolezen. Zato je treba takoj, ko se pojavijo prvi njeni znaki, spraviti bolnika v posteljo in zabraniti vsem osebam, ki niso za postrežbo neobhodno potrebne, vstop v dotično sobo. Vse drugo potrebno odredi potem zdravnik, katerega je treba, naj bo še enkrat povdarjeno, v vsakem sumljivem slučaju takoj poklicati.

Za mladino. Vlada je državnemu zboru predložila načrt o vzgoji in oskrbi mladine. Načrt izpopolnjuje dotične določbe državlanskega zakonika, ki več ne odgovarja sedanjim socijalnim razmeram in zahtevam. Zakonite določbe o varstvu otrok, vzgoji in oskrbi mladine so bile nujno potrebne. Varstvo otrok je samoobramba naroda. Ako starši, občine, dežele ali zasebni dobrotniki zanemarjajo mladino, skrbeti mora za vzgojo tudi država. Mladina mora biti versko-nravno vzgojena, da postane vreden in koristen član človeške družbe. In taka vzgoja je večkrat potrebna do 21. leta. Taka oskrba mladine je deloma že izvršena na Angleškem, Francoskem in Nemškem. Zanemarjen otrok naj se ne pošlje najprvo v zapor in potem šele v vzgojni zavod. Kazenski sodnik bode odločeval, kaj je potrebnejše za mladega izprijenca, kazen v zaporu ali izboljševalnici. Zavodi v varstvo osirotelih in zanemarnjenih otrok bodo pod državnim nadzorstvom. Stroške bodo nosili v prvi vrsti stariši, dalje dežele in država. Deželni zbori pa bodo mogli zakonito določiti, koliko naj prispevajo občine. Zanemarnjenih in zapuščenih otrok je okroglo 11.500. Ako bi znašali stroški za osebo 400 kron, bilo bi skupnih stroškov nekaj nad 4 mil. na leto. Država bi prispevala okoli 1.400.000 K, drugo pa dežele, občine in dobrotniki.

Zavod sv. Nikolaja v Trstu, Via Farneto 18, zavetišče za brezposelna dekleta, razpošilja: V proslavo cesarjeve 50letnice revnim in bednim v pomoč in varstvo ustanovil se je pred desetimi leti zavod sv. Nikolaja. Brez posvetnega bogastva, a trdno zaupajoč v blaga srca človekoljubov in domoljubov, začele smo težko delo. Bil je to mal neznaten člen v veliki verigi, ki spaja človečanstvo celo k skupni pomoči revnemu in slabemu, kajti ko trka v hudi uri ubogo bitje na naša vrata, ne vprašamo tedaj po stanu in premoženju. Trudnim in bednim so odprta naša vrata na stežaj! Tu najde brezposelno dekle brezplačno stanovanje, ceno hrano ter pouka in za življenje potrebnih navodil. V imenu vaše lastne krvi, ki se je napotila daleč v svet, brez sredstev, brez podpore in pomoči, prosimo Vas, pomagajte nam s kako podporo, da nam bo mogoče nadaljevati zapričeto veliko človekoljubno delo. Število deklet, ki so našla zavetišče v tem zavodu, prekoračilo je 12.000. Pač ogromno število za naš mali narod in za naše skromne razmere. Če smo jih rešile med temi 100 telesnega in duševnega propada, tedaj je opravičena prošnja za obstoj in

podporo tako eminentno ljudomile naprave. Osobito letošnje jubilejno leto naj nam odpre Vaše sree in Vaše roke!

Izselniško vprašanje je stopilo zopet v akuten stadij. Dasi ameriška kriza še davno ni popolnoma premagana in je priložnost za delo še jako omejena, vendar so izselniški agentje znali že zopet razburkati izselniško gibanje z vso silo. Izselniški parniki se zopet dubkoma polnijo z živim blagom, ki ga Amerika potrebuje v svoji gonji za dolarjem, naša slovenska zemlja pa bo zastoj čakala roke, ki bi jo obdelala. Že sedaj na vseh koncih in krajih pomanjkuje kmetskih delavskih moči — kaj bo šele prihodnje leto, ako se izseljevanje na kak način ne ustavi ali vsaj omeji. Pa ko bi Amerika vsaj res kaj koristila našemu ljudstvu — vsaj tistim, ki se izselijo. A temu ni tako. Morda naši ljudje tam nekoliko boljše žive, dokler so še pri moči, da garajo za ameriške milijarderje, tuintam si kdo tudi denarno opomore, a velika večina propade duševno in telesno ter se izgubi v Ameriki kakor kaplja v morju brez koristi zase in za druge. Kolika pa je škoda, ki jo trpi vsled izseljevanja naš skupni narod, se da težko izračunati; gotovo pa teškodeni z daleka ne poravnajo ameriški dolarji, ki jih naši ljudje pošiljajo v domovino. Pomislimo samo to, da izseljevanje uničuje družinsko življenje, ki je glavna opora vsakega naroda. Zato pa: ljudski prijatelji pozor!

Prejšnji pisemski ovitki z vtisnjeno znamko. Vkljub izrečni določbi zadnjega stavka odredbe z dne 23. septembra t. l. št. 36.132 (drž. zakonika št. 202 in pošt. in brz. odredbenika št. 110—08), po kateri je dovoljeno vporabljeni tudi vnaprej prejšnje pisemske ovitke z vtisnjeno znamko, obstojajo med občinstvom ter na poštah uradih dvomi o možnosti vporabe takih ovitkov itd. po 31. oktobru t. l. Poštnim uradom se zatorej naroča, da obvestijo takoj občinstvo potom primernega lepaka, kateri se ima razobesiti v prostoru za stranke, da je brez zadržka dovoljeno vporabljeni take ovitke itd. tudi vnaprej. Poštni vslužbenci so dolžni občinstvo tozadevno primerno podučiti.

Listnica uredništva.

G. I. Z. v P.

Če želite dobiti pravila „Kmečke zveze“, ali če se želite vanjo vpisati, se obrnite na naslov: Mihael Dimnik, posestnik v Jaršah pri Ljubljani.

Županstvo G. v H.

Ni nam znano nobeno tako podjetništvo, ki bi bilo pripravljeno Vaš opuščen rudnik zopet v promet spraviti. Vsekako bo Vaš deželni odbor lahko poizvedel za kako zasebno podjetje, ki bi se hotelo s tem pečati.

Raznim županstvom.

Že večkrat smo dobili vprašanja zaradi kolektivnih revizorjev in na ista tudi obširno odgovorili. Napravili smo tudi vzorce pritožb zoper ukaze pristojbinskih uradov, ki so zahtevali, da jim občinski uradi predložijo akte lastnega delokroga. Vse to se je objavilo v „Občinski Upravi“ deloma med vprašanji in odgovori, deloma tudi v posebnejem članku. Zato obžalujemo, da ne moremo še posameznikom na njih vprašanja ponovno odgovarjati, nego jih le na dotične spise opozarjati. To velja zlasti županstvu J., ki nam je poslalo odlok pristojbinskega urada v pregled.